

Міністерство освіти і науки України

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
"ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ"**

Навчально-науковий інститут права ім. І. Малиновського

***МАТЕРІАЛИ
VIII Міжнародної
науково-практичної конференції***

МАЛИНОВСЬКІ ЧИТАННЯ

22 травня 2020 року

Острог
Видавництво Національного університету «Острозька академія»
2020

УДК 34
ББК 67.0
М 34

*Друкується за ухвалою вченої ради
Навчально-наукового Інституту права ім. І. Малиновського
Національного університету «Острозька академія»
(протокол № 7 від 16 червня 2020 року)*

Редколегія випуску:

Пасічник І. Д., доктор психологічних наук, професор, Національний університет «Острозька академія» (*головний редактор*);

Дробуш І. В., доктор юридичних наук, доцент, Національний університет «Острозька академія»;

Попелюшко В. О., доктор юридичних наук, професор, Національний університет «Острозька академія»;

Фесенко Є. В., доктор юридичних наук, професор, Академія адвокатури України.

М 34

Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Малиновські читання», м. Острог, 22 травня 2020 року. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2020. 144 с.

DOI 10.25264/16.06.2020

У збірнику публікуються матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Малиновські читання» (м. Острог, 22 травня 2020 року) на актуальну правову та державну проблематику. Наведені тези та статті науковців будуть цікаві як дослідникам питань історії, права та держави, так і практикам, викладачам, аспірантам та студентам.

УДК 34
ББК 67.0

© Автори, 2020
© Видавництво Національного університету
«Острозька академія», 2020

Андрушко А. В.,

*кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінального права і процесу
Ужгородського національного університету*

ПРАКТИКА ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ ЗА ВИКОРИСТАННЯ МАЛОЛІТНЬОЇ ДИТИНИ ДЛЯ ЗАНЯТТЯ ЖЕБРАЦТВОМ

Наведені нижче дані одержані автором в результаті аналізу доступних в Єдиному державного реєстрі судових рішень 100 обвинувальних вироків, ухвалених судами України за ст. 150-1 КК України, яка встановлює відповідальність за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом. Автором узагальнено дані, що стосуються 100 засуджених за вказаний злочин (зауважимо, що жодне із зазначених посягань не було вчинене у співучасті).

Зазначимо, що за ч. 1 ст. 150-1 КК України засуджено 77 осіб, за ч. 2 цієї статті – 23 особи, за ч. 3 – жодної.

У п. 3 ч. 1 ст. 65 КК України вказано, що суд призначає покарання, враховуючи ступінь тяжкості вчиненого злочину, особу винного та обставини, що пом'якшують та обтяжують покарання.

Вивчення судової практики засвідчило, що, призначаючи покарання за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом, суди враховували найрізноманітніші дані, які стосуються особи винного: перебування на обліку у лікаря-нарколога, психіатра та фтизіатра, наявність чи відсутність судимості, наявність на утриманні малолітніх та неповнолітніх дітей, наявність чи відсутність постійного місця проживання, стан здоров'я тощо. Однак найчастіше суди враховують характеристики винних осіб, видані за місцем їхнього проживання. Так, наявність позитивної характеристики суд врахував щодо 31 засудженого, середньої (задовільної) – щодо 39, негативної – щодо 7; ще стосовно 23 осіб про наявність відповідної характеристики у вироків не згадувалось. Відзначимо також, що, призначаючи покарання, суди іноді констатують, що враховують особу винного, однак не вказують, які конкретно особливості цієї особи вони беруть до уваги, або ж, що трапляється частіше, зупиняються на характеристиці особи винного зовсім мимохідь, вказуючи, для прикладу, тільки на те, що за місцем свого проживання особа характеризується позитивно або ж не перебуває на обліку в нарколога та психіатра.

Серед обставин, які пом'якшують покарання, що враховувались судами при призначенні покарання особам, котрі вчинили використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом, найчастіше враховувались: щире каяття (стосовно 94 осіб), активне сприяння розкриттю злочину (щодо 33 осіб), визнання вини (стосовно 26 осіб), наявність на утриманні малолітніх (неповнолітніх) дітей (щодо 14 осіб). В поодиноких випадках суди враховували в якості пом'якшуючих покарання також такі обставини: наявність позитивної характеристики, виданої за місцем проживання (стосовно 4 осіб), наявність задовільної характеристики (щодо 1 особи), скрутне матеріальне становище (стосовно 2 осіб), те, що до кримінальної відповідальності особа притягається вперше (щодо 5 осіб), поганий стан здоров'я (стосовно 2 осіб), вчинення злочину внаслідок збігу тяжких сімейних обставин (щодо 3 осіб), вчинення злочину жінкою в стані вагітності (стосовно 2 осіб), відсутність шкоди, завданої злочином (щодо 2 осіб). Крім того, у трьох випадках суд оминув своєю увагою встановлення обставин, які пом'якшують покарання.

Таким чином, найчастіше суди враховують в якості обставини, що пом'якшує покарання, щире каяття (майже у всіх випадках засудження за розглядуваний злочин). Разом з тим його констатація, як правило, має формальний характер. Лише в одному випадку суд пояснив, що щире каяття «виявилось в тому, що обвинувачена усвідомила протиправність своєї поведінки» [1]. Вочевидь, саме по собі усвідомлення протиправності свого вчинку є недостатнім для констатації наявності щирого каяття. Зауважимо, що у постанові від 22 березня 2018 року Верховний Суд роз'яснив, що розкаяння передбачає, окрім визнання особою факту вчинення злочину, ще й дійсне, відверте, а не уявне визнання своєї провини у вчиненому певному злочині, щирий жаль з приводу цього та осуд своєї поведінки, що насамперед повинно виражатися в намаганні особи відшкодувати завдані злочином збитки, бажанні виправити наслідки вчиненого [2]. Свідченням нерозуміння сутності даної пом'якшуючої покарання обставини, на наш погляд, є також те, що суди нерідко враховують в якості обставин, що пом'якшують покарання,

і щире каяття обвинуваченого, і визнання ним своєї вини. Вочевидь, щире каяття неможливе без визнання особою своєї вини, а тому подвійне врахування вказаних обставин не можна визнати правильним.

Тільки в п'яти випадках суд встановив наявність обставини, яка обтяжує покарання. При цьому у всіх цих випадках мало місце помилкове визнання в якості обтяжуючої покарання обставини вчинення розглядуваного злочину щодо малолітньої дитини. Суд не врахував, що малолітній вік потерпілої дитини є обов'язковою ознакою аналізованого діяння.

Покарання у виді обмеження волі призначено 13 особам, засудженим за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом. Суди призначали цей вид покарання на такі строки: 1 рік – 7 особам, 1 рік 6 місяців – 1 особі, 2 роки – 5 особам. Варто підкреслити, що у 7 з 13 випадків суд не мав права призначати даний вид покарання, адже ч. 3 ст. 61 КК України прямо забороняє застосовувати обмеження волі, зокрема, до вагітних жінок і жінок, що мають дітей віком до 14 років (саме таким особам суд і призначив цей вид покарання). Звернув на це увагу також Апеляційний суд Донецької області, який у вирокі від 21 березня 2014 р. вказав, що суд першої інстанції призначив покарання у виді обмеження волі жінці, котра має дітей віком до 14 років, яке відповідно до вимог ч. 3 ст. 61 КК України не може бути до неї застосоване. У зв'язку з цим апеляційний суд підкреслив, що ухвалений судом першої інстанції вирок не можна визнати законним та обґрунтованим, а тому він підлягає скасуванню [3].

У розглядуваному контексті варто звернути увагу на те, що, по-перше, у санкціях ч. 1 і ч. 2 ст. 150-1 КК України обмеження волі є єдиним альтернативним позбавленням волі на певний строк покаранням, по-друге, необхідно підкреслити, що саме жінки, які мають дітей віком до 14 років, найчастіше вчиняють розглядуване діяння. На практиці це призводить до того, що суди вимушені призначати таким особам покарання у виді позбавлення волі на певний строк. Вказаний висновок підтверджує здійснений аналіз судової практики – покарання у виді позбавлення волі на певний строк призначено 83 особам. Суди призначали цей вид покарання на такі строки: 1 рік – 39 особам, 1 рік 6 місяців – 2 особам, 2 роки – 17 особам, 3 роки – 20 особам, 3 роки 2 місяці – 1 особі, 3 роки 3 місяці – 1 особі, 4 роки – 3 особам. Таким чином, суди віддають перевагу нетривалим строкам покарання у виді позбавлення волі (варто звернути увагу на те, що максимальне покарання, передбачене санкцією ч. 2 ст. 150-1 КК України, – вісім років позбавлення волі).

У п'яти випадках суд призначив більш м'яке покарання, ніж передбачено законом. При цьому в одному з цих випадків відповідне рішення зрозуміти складно, оскільки суд, застосувавши ст. 69 КК України, призначив жінці, визнаній винною у вчиненні діяння, передбаченого ч. 2 ст. 150-1, покарання у виді позбавлення волі строком на 3 роки 2 місяці (нагадаємо, що мінімальний строк цього покарання, встановлений у даній санкції, – 3 роки), а потім вказав, що звільняє засуджену від відбування покарання з випробуванням на підставі ст.ст. 69 та 79 КК України [4]. У чотирьох інших випадках суд, застосувавши ст. 69 КК України, призначив двом особам покарання у виді штрафу, двом іншим – громадські роботи. Призначення штрафу за цей злочин навряд чи можна визнати обґрунтованим, оскільки суди, які призначили дане покарання, перед тим встановили, що винні у використанні малолітньої дитини для заняття жебрацтвом перебували у скрутному матеріальному становищі, у зв'язку з чим й вчинили зазначене діяння. Що ж стосується покарання у виді громадських робіт, то його призначення видається цілком виправданим. Більше того, на наш погляд, вказаним покаранням варто доповнити санкцію принаймні ч. 1 ст. 150-1 КК України, що дозволить зменшити фактично тотальну практику звільнення засуджених від відбування призначеного їм покарання.

У цьому контексті необхідно зазначити, що до реального відбування покарання засуджені тільки 8 (!) осіб, які визнані винними у використанні малолітньої дитини для заняття жебрацтвом. Таким чином, 92 особи були звільнені від відбування призначеного їм за цей злочин покарання. Серед цих осіб 83 особи звільнені від відбування покарання з випробуванням (ст. 75 КК України), 8 осіб – вагітні жінки і жінки, які мають дітей віком до семи років, звільнені від відбування покарання з випробуванням (ст. 79 КК України), 1 особа звільнена від відбування покарання на підставі закону України про амністію. Зауважимо, що ст. 75 КК України застосовується навіть до тих, хто вже вчиняв цей злочин і раніше був звільнений від відбування покарання з випробуванням [5]. У зв'язку з цим ще раз варто підкреслити доцільність перегляду санкцій ст. 150-1 КК України на предмет їх доповнення покараннями, альтернативними позбавленням волі на певний строк.

Список використаних джерел

1. Вирок Ковельського міськрайонного суду Волинської обл. від 21 липня 2015 р. (справа № 159/3626/15-к). URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/47139710>.
2. Постанова Верховного Суду від 22 березня 2018 року у справі № 759/7784/15-к. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/73029783>.
3. Вирок Апеляційного суду Донецької обл. від 21 березня 2014 р. (справа № 230/7688/13-к). URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/39480120>.
4. Вирок Хустського районного суду Закарпатської обл. від 20 жовтня 2010 р. (справа № 309/4465/15-к). URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/61475355>.
5. Вирок Ковельського міськрайонного суду Волинської обл. від 22 листопада 2012 р. (справа № 0306/7064/2012). URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/27973035>.

Зміст

Секція державно-правових дисциплін

Басюк А. А. ПОВНОВАЖЕННЯ ПРЕДСТАВНИЦЬКИХ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ	4
Батанов О. В. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ СУЧАСНОГО УНІТАРИЗМУ: АКсіОЛОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТА ІДЕОЛОГІЧНІ ВИКЛИКИ	6
Безушко Т. Л. РОЛЬ ПАРТИЦИПАТОРНИХ БЮДЖЕТІВ ЯК ПРОГРЕСИВНОЇ СКЛАДОВОЇ МУНІЦИПАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ	9
Бордюк А. І. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В УКРАЇНІ	12
Дробуш І. В. РЕФОРМА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ ЕТАП ВПРОВАДЖЕННЯ ТА ЙОГО РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ	15
Мельник В. П. ОКРЕМІ ПИТАННЯ КОДИФІКАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ПРАВА ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ	17
Мельник О. Я. МІЖНАРОДНІ ДОГОВОРИ У ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ В УКРАЇНІ	19
Мельник П. В. ПРОБЛЕМИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ПРАЦІ ПОСАДОВИХ ОСІБ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ	21
Попелюшко В. О. ІОАННІКІЙ МАЛИНОВСЬКИЙ ПРО ПОХОДЖЕННЯ «РУССКИХ» ЯК ЕТНОСУ (НАЦІЇ)	23
Тсупіашчук М. RESTRICTION AND DEROGATION FROM HUMAN RIGHTS OBLIGATIONS IN THE LIGHT OF COVID-19 PANDEMIC: WORLD PERSPECTIVE OVERVIEW	26
Глушков В. О. ТРАНСФОРМАЦІЯ НОВОГО СВІТОВОГО ПОРЯДКУ У СУЧАСНИХ УМОВАХ	29
Єщук А. І. ВИДИ ВИБОРЧИХ СИСТЕМ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД	33
Івановська А. М. ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА ЯК ОСНОВОПОЛОЖНИЙ ПРИНЦИП КОНСТИТУЦІЙНОГО КОНТРОЛЮ	35
Іщук С. І. ОКРЕМІ КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ЯК ПОЛІТИКО-ПРАВОВОЇ КАТЕГОРІЇ	37
Кренціль Б. О. ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ СТАТУТУ ЯК СПОСОБУ ВИЗНАЧЕННЯ МЕХАНІЗМУ РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН ТЕРИТОРІАЛЬНОЮ ГРОМАДОЮ	40
Курганська О. В. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРИ РОЗГЛЯДІ СПРАВ ПРО ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ КАРАНТИНУ	42
Лобай В. В. СТАТУТИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ЯК АКТИ ЛОКАЛЬНОЇ НОРМОТВОРЧОСТІ	45

<i>Скрипник В. Л.</i> СПІЛЬНА ВЛАСНІСТЬ ЯК ОБ'ЄКТ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ	84
<i>Українець І. В.</i> УКЛАДЕННЯ КОЛЕКТИВНОГО ДОГОВОРУ: ПРАВО ЧИ ОBOB'ЯЗОК?	86
<i>Шеремет А. М.</i> ПОСЕРЕДНИЦТВО (МЕДІАЦІЯ) ЯК СОЦІАЛЬНА ПОСЛУГА	88
<i>Шминдрук О. Ф.</i> ПРОБЛЕМИ ПРОДОВЖЕННЯ СТРОКІВ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ	90
<i>Шульга М. В.</i> ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЩОДО ПЛАТИ ЗА ЗЕМЛЮ	92

Секція кримінально-правових дисциплін

<i>Андрушко А. В.</i> ПРАКТИКА ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ ЗА ВИКОРИСТАННЯ МАЛОЛІТНЬОЇ ДИТИНИ ДЛЯ ЗАНЯТТЯ ЖЕБРАЦТВОМ	95
<i>Басиста І. В.</i> ЧИ ОСКАРЖУЮТЬСЯ В АПЕЛЯЦІЙНОМУ ПОРЯДКУ УХВАЛИ СЛІДЧИХ СУДДІВ ПРО РОЗ'ЯСНЕННЯ АБО ВІДМОВУ В РОЗ'ЯСНЕННІ СВОЇХ РІШЕНЬ	98
<i>Бойко А. Д.</i> ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЗАХИСТУ ОСОБИ	102
<i>Боржецька Н. Л.</i> ОСТАТОЧНІСТЬ РІШЕНЬ СЛІДЧОГО, ПРОКУРОРА ТА СЛІДЧОГО СУДДІ ПРО ЗАКРИТТЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ	104
<i>Герасимчук О. П.</i> ОБСТАВИНИ, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ НА СТУПІНЬ ТЯЖКОСТІ ВЧИНЕНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ЯК ОБСТАВИНА, ЩО ПІДЛЯГАЄ ДОКАЗУВАННЮ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ	107
<i>Гонгало С. Й.</i> ВИКОРИСТАННЯ ПОЛОЖЕНЬ ГРАФОЛОГІЇ У ВИЯВЛЕННІ ТА ПОПЕРЕДЖЕННІ БУЛІНГУ ТА ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА	109
<i>Капліна О. В.</i> ПРОБЛЕМИ ТЛУМАЧЕННЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 279 КПК «ЗМІНА ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДОЗРУ»	111
<i>Кузь Ю. С.</i> ЕВТАНАЗІЯ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНА САНКЦІЯ ДОВІЧНОМУ ПОЗБАВЛЕННЮ ВОЛІ ЗА СКОЄННЯ ОСОБЛИВО ТЯЖКИХ ЗЛОЧИНІВ	114
<i>Лук'янчиков Є. Д.</i> РОЗВИТОК ІНСТИТУТУ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ	116
<i>Ляш А. О.</i> ДОРУЧЕННЯ СЛІДЧОГО У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ УКРАЇНИ: ДЕЯКІ МІРКУВАННЯ ЩОДО ПОРЯДКУ ОФОРМЛЕННЯ ЦЬОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО РІШЕННЯ	118
<i>Матвійчук М. А.</i> ІОАННІКІЙ МАЛИНОВСЬКИЙ ПРО КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО ПЕРШОГО ЕТАПУ ВІД ЙОГО ЗАРОДЖЕННЯ ТА ЙОГО ПІЗНІШІ ПРОЯВИ	121
<i>Мовчан А. В.</i> ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ОСОБИ ДЛЯ ПРОТИДІЇ ТЕРОРИСТИЧНИМ ЗАГРОЗАМ	123
<i>Сисоєнко Г. І.</i> ОКРЕМІ ПИТАННЯ СТАТУСУ ПІДОЗРЮВАНОВОГО І ОБВИНУВАЧЕНОГО	125

Наукове видання

МАТЕРІАЛИ

VIII Міжнародної науково-практичної конференції

МАЛИНОВСЬКІ ЧИТАННЯ

22 травня 2020 року

Головний редактор *Ігор Пасічник*

Відповідальний за випуск *Олег Герасимчук*

Комп'ютерна верстка *Наталії Крушинської*

Художнє оформлення обкладинки *Катерини Олексійчук*

Формат 60x84/8. Ум. друк. арк. 16,74. Наклад 100 прим. Зам. № 46–20.
Папір офсетний. Друк цифровий. Гарнітура «TimesNewRoman».

Оригінал-макет виготовлено у видавництві
Національного університету «Острозька академія»,
Україна, 35800, Рівненська обл., м. Острог, вул. Семінарська, 2.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи РВ № 1 від 8 серпня 2000 року.

Виготовлено ФОП видавець Свиначук Р. В.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи РВ № 27 від 29 липня 2004 року.
Тел. +38 096 649 20 20, e-mail: 35800@ukr.net